



Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych
Naczelnej Rady Adwokackiej

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 02, fax 22 505 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 27 czerwca 2025 r.

DA.023.51.2025

Dot. DL-V.454.3.2025

**Opinia o projekcie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości kwoty
bazowej w 2026 roku (B899)**

Projekt opiniowanego rozporządzenia jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieopłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945). Powyższy przepis przewiduje, że Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu, corocznie określa, w drodze rozporządzenia, wysokość kwoty bazowej, mając na względzie limity wydatków, o których mowa w art. 28, oraz potrzebę zapewnienia właściwej organizacji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej. Bezsprzecznie więc wydanie niniejszego rozporządzenia jest niezbędne do ustalenia przez Ministra Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Finansów, wysokości dotacji na finansowanie w 2026r. zadań w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Opiniowany projekt § 1 zakłada że „w 2026 r. kwota bazowa stanowiąca podstawę ustalenia wysokości dotacji na finansowanie zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, o której mowa w art. 11 ust. 7 zdanie drugie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o

nieopłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, wynosi 6 310 zł” Mając na uwadze że kwota bazowa na 2025 rok wynosiła 6104 zł wzrost w 2026 roku nastąpi o 206 zł wzrost ten należy uznać za symboliczny i na pewno nie zmieniający nic i tak od lat nie dofinansowanym w systemie NPP/NPO.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że 2025 roku nie wykorzystano całego przewidzianego ustawą maksymalnego limitu wydatków tj. kwoty 116 024 519 zł, gdyż wydano na system jedynie 108 926 tys. zł co oznacza, że 2025 roku na systemie NPP/NPO budżet Państwa zaczął przeszło 7 mln zł i w opinii NRA pieniądze te powinny wrócić do systemu gdyż czynienie oszczędności, kosztem systemu NPP-NPO, który od lat wymaga dofinansowania, jest niezrozumiałe i nieuzasadnione. W tym miejscu należy podkreślić, że od 2016 r. wysokość kwoty bazowej wzrosła jedynie o 13,84 %, natomiast minimalne wynagrodzenie wzrosło o 132,4 %. a przeciętne o 76,8 %.

Powyższe przełożyło się na trwające od kilku lat niedofinansowanie systemu NPP/NPO które skutkuje m.in. odchodzeniem z tego systemu najbardziej doświadczonych adwokatów, trudnościami ze znalezieniem przez wykonawców zastępców na dyżury NPP/NPO oraz niedoposażeniem punktów NPP/NPO w niezbędny sprzęt (drukarki, ksera, tonery), rekomenduję maksymalne wykorzystanie limitu ustawowego przeznaczonego na NPP /NPO w 2025 roku. Przeznaczenie nawet całej maksymalnej kwoty przewidzianej przez ustawę na 2025 roku będzie nie wystarczające dla poprawy sytuacji w systemie NPP/NPO, którym niektóre świadczone usługi są dziś finansowane ze środków własnych przez wykonawców np. koszty dojazdu na wizyty domowe. W tym miejscu po raz kolejny pragnę wyrazić swój stanowczy sprzeciw wobec takich praktyk i obciążania osób świadczących nieodpłatną pomoc prawną w punktach NPP/NPO kosztami realizacji zadań wynikających z obecnych, jak i projektowanych przepisów, w szczególności finansowania przez wykonawców kosztów dojazdów na wizyty domowe, porad telefonicznych (świadczonych w latach wcześniejszych często przez wykonawców z prywatnych telefonów) oraz konieczności zapewniania przez osoby świadczące pomoc prawną własnego sprzętu do obsługi punktów NPP /NPO (laptopy, ruter z przenośnym Internetem). Należy zwrócić uwagę, że koszty proponowanych przez Ministerstwo teleporad prawdopodobnie znów w dużej mierze pokryją wykonawcy, którzy by zrealizować przedmiotowe ustawowe zadanie, będą dzwonić do beneficjentów systemu z prywatnych telefonów.

Od 2016 roku wymaga się od wykonawców w punktach NPP/NPO szeregu nowych uprawnień (doradca obywatelski, mediator) a co za tym idzie- obciąża kosztami uzyskania takich uprawnień. Dodatkowo, ustawodawca wciąż dodaje nowe obowiązki wykonawcom (wizyty domowe, za chwilę teleporady) oraz sukcesywnie rozszerza krąg beneficjentów, tak, że za chwilę z nieodpłatnych porad prawnych będzie mógł *de facto* skorzystać każdy. Natomiast wynagrodzenie wykonawców w zasadzie pozostaje bez zmian.

Od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieopłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, nastąpił znaczący wzrost kosztów funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, zarówno dla samorządów powiatowych jak i samych wykonawców. Niezmiennie więc postuluję realne dofinansowanie systemu, a nie symboliczne podwyższenie kwoty bazowej o 206 zł miesięcznie. Tym bardziej że w tym roku podwyżką ta jest nawet mniejsza niż w roku (w 2025 roku podniesiono kwotę bazową o 241 zł miesięcznie).

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że ta naprawdę symboliczna podwyżka kwoty bazowej nie poprawi trudnej sytuacji w systemie NPP/NPO który od lat jest niedofinansowany a o którego pilne dofinansowanie do Ministerstwa Sprawiedliwości apelowali na konferencji w Bielsku- Białej przedstawiciele wszystkich podmiotów tworzących system NPP w Polsce tj. NRA ,KIRP, ZPP oraz organizacje pozarządowe.

Autor opinii: adwokat dr Mariusz Hassa – Przewodniczący Zespołu ds. reformy zasad świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych NRA

Adw. Dorota Kulińska

Dyrektor Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych

Naczelnej Rady Adwokackiej



Dyrektor
Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych
przy Naczelnej Rady Adwokackiej

adw. Dorota Kulińska

